

De vweef

5

Magazine van De Wever

**Eigen regie en eigen
activiteit maken gelukkig**

Hoeveel ruimte geef ik mijn naaste?
Zelfstandige teams binnen De Wever

Onze kernwaarden, ons leidend thema	3
Hoeveel ruimte geef ik mijn naaste?	5
Eigen regie en eigen activiteit maken gelukkig	8
Positieve gezondheid, het gaat om wat wél kan	11
Reizen naar zelfstandigheid	16
Eigen regie op de werkvloer maakt gelukkig!	18
Leven in vrijheid, zo gaan medewerkers daar mee om	20
Hoe ouderen met somatische aandoeningen in een verpleeghuis eigen regie voeren	22
Eigen regie bij een naderend levenseinde	27
De inzet van innovatie en technologie	29
Vooraf niet gaan	32

Colofon

De Weef is een uitgave van zorgorganisatie De Wever. Dit relatiemagazine verschijnt twee keer per jaar.

Interviews

Cindy Szmytkiewicz, Elsje de Bie en
Carolijn Kuijpers

Gastredacteurs

Annemieke van Brunschot,
Jolande van Loon en Kim van den Akker

Fotografie

Elsje de Bie, Cindy Szmytkiewicz

Ontwerp en opmaak

Studio Direct

De Wever, Postbus 1173, 5004 BD Tilburg
info@dewever.nl, www.dewever.nl.
Volg ons op social media.

Onze kernwaarden, ons leidend thema

**‘Alleen met het hart
kun je goed zien.
Het wezenlijke is voor
de ogen onzichtbaar’**

UIT: de kleine prins, Antoine de St. Exupery

**Van de gastredacteur:
Annemieke van Brunschot**

Met trots heb ik meegewerkt aan deze editie van De Weef. Dit nummer is er een uit een serie van vier. In 2021 zijn onze kernwaarden het leidend thema. Deze editie staat in het teken van eigen regie en eigen activiteit maken gelukkig. De volgende edities van De Weef staan in het teken van:

- **Samen vinden we een oplossing**
- **We hebben een positieve houding**
- **Leefwereld is leidend voor systeemwereld**

Het zijn vier oneliners die je kunt opschrijven, en dan is het aan medewerkers om ze inhoud te geven. Dit is een hele klus en niet iedere dag gemakkelijk. Hoe geef je iemand met dementie eigen regie? Wanneer kan dit wel en wanneer kan het niet? Bijvoorbeeld omdat iemand een gevaar voor zichzelf vormt. Hoe bespreek je dit met de partner en de familie? Wat doe je als die niet op een lijn zitten?

Allemaal vragen waarmee gastvrouwen, verzorgenden en alle andere betrokkenen in de zorg dagdagelijks mee van doen hebben. In dit themanummer willen we activiteiten die we als De Wever oppakken onder de aandacht brengen. We willen graag ideeën aanrijken die je mogelijk kunt gaan uitproberen. We hopen dat het themanummer inzicht geeft in wie kan helpen om de eigen regie van de cliënt zo veel mogelijk tot zijn recht te laten komen. We dagen uit om iedere cliënt als mens te blijven zien met al diens beperkingen en uitdagingen.

We hebben in het afgelopen jaar allemaal ontdekt hoe kwetsbaar eigen regie van cliënten is en wat het betekent om deze eigen regie te beperken. We hebben allemaal gemerkt hoe technologie (bijvoorbeeld bellen met WhatsApp) kan helpen bij het in contact blijven met belangrijke naasten. Hoe het de scherpe randen van lastig te hanteren gedrag kan verzachten.

Ondersteuning bij eigen regie

De afdeling WIO (Wetenschap, Innovatie en Onderzoek) wil daar waar kan graag steun bieden. Steun bieden bij de ontdekking via de BIT (basis interactie training) training en VIO (video interactie ouderen) van afgestemd contact tussen tussen medewerker en de cliënt. Of via het inzetten van een miMakker om even als zorgprofessional te

observeren hoe mooi intens contact tussen maatjes kan zijn.

Samen met de ouderen werkplaatsen TRANZo en UKOn ontwikkelen we een methode en materialen voor onderwerpen die bijdrage aan eigen regie, en voor ons als medewerkers niet altijd makkelijk zijn. Denk hierbij aan het spel InTeam, een product dat is ontwikkeld om te helpen bij het onderwerp liefde, intimiteit en seksualiteit. Dit bespreekbaar maken in de ouderenzorg is een uitdaging en draagt bij aan eigen regie. Zie ook de website <https://mensgerichteouderenzorg.nl/aan-de-slag/>

We willen ook steun bieden als medewerkers worstelen met een vraagstuk en even niet weten hoe verder. Vragen kunnen worden gesteld aan de kwaliteitsadviseurs, leancoaches of de Science Practitioners. Samen met de zorgtechnoloog gaan we technologie uitproberen en inzetten om de cliënt in de eigen regie te ondersteunen en samen te komen tot een goede oplossing. Al deze mensen staan met raad en daad klaar om te helpen met het wijzen van de juiste weg of het ondersteunen met een aanpak. Al deze steun is gericht op de eigen regie van de cliënt, want daar doen we het toch allemaal voor.

Ik wens jullie veel leesplezier en hebben jullie vragen mail of bel.

Door: Cindy Szmytkiewicz

Geïnterviewde: Leo

(achternaam wegens privacy redenen weggelaten)

A photograph of an older man and woman embracing in a garden. The man is on the left, wearing a light blue shirt, and the woman is on the right, wearing a light-colored top. They are both smiling and looking towards the right. The background is a soft-focus garden with green foliage and white flowers.

Hoeveel ruimte geef ik mijn naaste?

Ongeveer twee jaar geleden kreeg de vrouw van Leo de diagnose Alzheimer. Een diagnose die niet alleen het leven van zijn vrouw, maar ook het leven van Leo behoorlijk heeft veranderd. Leo legt uit hoe hij zijn vrouw zoveel mogelijk steunt bij het nemen van eigen regie.

Mijn vrouw heeft een sterke persoonlijkheid en weet goed wat ze wel en niet wil. Dat is natuurlijk hartstikke fijn, maar ook wel eens lastig. Mijn vrouw wil het liefst helemaal haar eigen activiteiten bepalen. Ik wil haar dan ook zoveel mogelijk haar gang laten gaan, maar met sommige zaken probeer ik haar toch in een bepaalde richting te sturen.

Activiteiten

'Ik vind het bijvoorbeeld belangrijk dat mijn vrouw iets om handen heeft en in beweging blijft. Daarom heb ik laatst geregeld dat ze met een groepje kan wandelen. Het is belangrijk dat ze ook nog dingen

zonder mij doet, zolang dat nog kan. Ik moet dan wel goed op mijn woorden letten, want zodra ik het over dagbesteding heb, moet ze er niets meer van weten.'

Strubbelingen

'Het is jammer dat instanties daar weinig rekening mee houden en zij het helaas nog vaak over dagbesteding hebben. Het zou fijn zijn als instanties wat dementievriendelijker worden en er rekening mee houden dat dagbesteding niet het juiste woord is voor mensen met dementie. Mijn vrouw is bijvoorbeeld erg creatief en laatst hadden we daar een gesprek over met een

De belangrijkste dingen in het leven zie je niet met je ogen maar met je hart.

WMO-consulent. Diegene begon toen over dagbesteding schilderen. Dat schrok mijn vrouw meteen af, waardoor ze uiteindelijk niet voor deze activiteit heeft gekozen, terwijl creatief bezig zijn helemaal haar ding is. Het voelt voor haar dan alsof ik de regie van haar leven afpak.'

'Voor mij blijft het steeds weer een strubbeling om haar over te halen bepaalde hulp te accepteren en bepaalde activiteiten te doen. Gelukkig kon ik met mijn strubbelingen bij de Geheugenwinkel terecht en heb ik via de Geheugenwinkel een cursus voor mantelzorgers gevolgd. Mede door deze cursus kan ik nu beter met zulke situaties omgaan.'

Heidi (Dementieconsulent, de Geheugenwinkel): 'We merken dat mantelzorgers het soms lastig vinden om aan zo'n cursus te beginnen. Ze denken dan aan

een schoolse situatie met opdrachten en veel werk. Maar in de praktijk is het een welkome plek om samen te komen met mensen die elkaar snappen, hetzelfde meemaken en waar ze leren om met de dementie van hun naaste om te gaan, zodat er thuis minder strubbelingen zijn. Deze cursus wordt ook wel de 'geduldcursus' genoemd.'

Eigen regie

Leo: 'Tegen andere mantelzorgers zou ik willen zeggen: neem niet steeds dingen uit handen van je naaste als iets niet goed gaat, maar doe dat alleen als het of gevaarlijk is of als ze om hulp vragen. Geef daarnaast vooral steeds complimenten over de dagelijkse dingen die goed gaan. Mijn vrouw haalt daar eigenwaarde uit en het geeft haar het gevoel dat ze de regie zo lang mogelijk in eigen handen heeft!'

Hulp bij dementie en geheugenverlies bij de Geheugenwinkel

U kunt bij de Geheugenwinkel terecht met uw vragen over vergeetachtigheid, dementie en voor informatie en advies over onder meer mantelzorg, zorgvoorzieningen en praktische hulpmiddelen. Een team van deskundige vrijwilligers en dementieconsulenten kijkt samen met u wat ze voor u kunnen betekenen en bieden een luisterend oor. Ook worden er cursussen aan mantelzorgers gegeven. Benieuwd naar de mogelijkheden? Neem dan telefonisch contact op voor een advies op maat.

De Geheugenwinkel Tilburg

Woonzorgcentrum Joannes Zwijsen
Burg Brokxlaan 1407
5041RR Tilburg
Telefoonnummer: 013 549 26 06
E-mailadres: geheugenwinkel@dewever.nl

Openingstijden

De Geheugenwinkel is geopend
van maandag t/m donderdag
van 09.00 tot 12.00 uur.

A close-up portrait of Willem Kieboom, a middle-aged man with short, wavy, light brown hair, wearing round black-rimmed glasses, a white collared shirt, and a dark grey suit jacket. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a plain, light color.

Door: Elsje de Bie
Geïnterviewde: Willem Kieboom

Eigen regie en eigen activiteit maken gelukkig

Eén van de kernwaarden van De Wever luidt: eigen regie en eigen activiteit maken gelukkig. Wij vroegen bestuurder Willem Kieboom zijn visie op dit thema en wat eigen regie voor hem betekent.

Ik denk dat iedereen die nadenkt over hoe hij zelf ouder wil worden een bepaald beeld heeft bij het behouden van eigen regie. Iedereen wil zelf bepalen hoe hij leeft en wat hij wel of niet wil doen', vertelt Willem.

'Het is jammer dat wanneer je in een verpleeghuis komt wonen die eigen regie soms als vanzelfsprekendheid verdwijnt. Ook al mankeer je het nodige of ben je vergeetachtig, er zijn altijd dingen die je zelf kunt bepalen. Iemand met dementie kan bijvoorbeeld nog steeds de keuze maken of hij shirt A of shirt B wil dragen. Het is ontzettend belangrijk dat iedereen keuzes kan blijven maken, wat de onderliggende problematiek ook is.'

'Die ruimte om eigen keuzes te maken kun je heel breed invullen. Of het nu gaat om het moment waarop je opstaat en naar bed gaat, wat je draagt, wie je wil zien of hoe je je dag wilt invullen. Natuurlijk moeten we ons realiseren dat je niet op alle momenten van het leven in de regie bent.

Soms overkomen dingen je en moet je mee in een bepaald stramien, maar daar waar de mogelijkheid is om te kiezen vind ik dat dat ook binnen een verpleeghuis moet kunnen.'

'In potentie geldt eigen regie voor iedereen. Zo kan een cliënt met dementie aangeven wat hij of zij prettig vindt en wat niet. Daar moet je goed naar luisteren. Als het gaat om type mensen dan zijn de oudere cliënten vaak geneigd om te zeggen: 'Zuster zegt u het maar, u weet het het beste. Jongere of meer geschoolde cliënten zullen dat minder vaak zeggen. Gelukkig merk ik dat cliënten steeds meer eigen regie nemen.

En doen ze het niet zelf, dan vindt de familie er wel wat van! Het is eigenlijk een ontwikkeling in de maatschappij waar we op inspringen'.

De uitdaging achter eigen regie

'Een uitdaging ligt bij het nemen van tijd en het creëren van alertheid voor situaties waarin eigen regie van toepassing kan zijn. De kracht is om daadwerkelijk te luisteren naar wat de cliënt wel of niet wil. Bij De Wever hebben we 2000 verschillende cliënten, 2000 verschillende individuen.

'Ik heb mijn eigen ideeën, voorkeuren en wensen. Waarom zouden die minder belangrijk zijn als ik toevallig in een verpleeghuis woon?'

Ik denk dat iedereen dat ook wel begrijpt en onderschrijft, maar de uitdaging ligt in de vertaling naar gedrag. Ook als je het druk hebt. Dat is de kunst en uitdaging voor professionals, ondanks drukte en hectiek toch alert zijn en de tijd nemen om naar de cliënt te luisteren', benadrukt Willem.

'Een voorbeeld: Vorige week was ik bij mijn moeder op visite, ze

woont in een verpleeghuis. Toen ik haar vroeg hoe het gaat zei ze: 'Ik heb gevochten met de zuster. Ik werd zomaar naar bed gebracht om 19:00 uur. Dat wilde ik niet, maar ik moest toch. De zuster was niet voor reden vatbaar. Toen heb ik de zuster gekrabbd'.

Ik vind het niet vreemd. Zo zou ik ook reageren als mijn eigen regie ontnomen zou worden. Ik ben niet niks, ik ben een mens. Ik heb mijn eigen ideeën, voorkeuren en wensen. Waarom zouden die minder belangrijk worden of minder worden gezien als ik toevallig in een verpleeghuis woon? Het is een fundamenteel recht van iedereen om die regie te hebben'.

Eigen regie van de professional

‘Niet alleen cliënten hebben recht op eigen regie, je kunt het veel breder trekken. Ik geloof er heilig in dat je het over onze hele besturingsfilosofie kunt leggen. Je kunt de eigen regie van cliënten niet tot volle wasdom laten komen als je niet voldoende ruimte geeft aan de professional om op die manier met de cliënt om te gaan. Het vraagt om zelfstandige professionals die de ruimte nemen om naar de cliënt te luisteren en om een passend antwoord te geven op de vraag van de cliënt.

Ik hoop dat de zelfstandige teams binnen De Wever er elkaar op alert maken en elkaar versterken. De teams moeten met elkaar op zoek: hoe voeren wij dit nou op een goede manier uit? Het is goed om te zien dat het thema eigen regie steeds vaker naar voren komt. Vroeger was het nog helemaal geen thema. Gelukkig is er heel veel veranderd in de sector. We doen het een stuk beter dan 40 jaar geleden, maar er is nog veel ruimte voor verbetering’.

‘Medewerkers moeten naar mijn mening ook eigen regie hebben op hun ontwikkeling. Ik vraag regelmatig aan mensen van veertig of vijftig jaar: wat wil je later worden? Wat heb je nog te leren? Wat wil je nog ontwikkelen? Ook daar moet je eigen regie in nemen om daar achter te komen. Ik houd niet van achterover hangen!’.

‘Het feit dat ik nu zelf vertrek bij De Wever, dat is natuurlijk ook eigen regie. Ik bepaal mijn eigen koers. Het is helemaal niet zo vanzelfsprekend dat je op je 62ste met pensioen gaat. Ik pak mijn eigen regie op en maak daarin mijn eigen afweging’.

Mooie initiatieven

Op dit moment hebben we een aantal mooie projecten rondom het thema eigen regie. Zo is De Wever bezig met zinvolle dagbesteding.

Nu is het nog zo dat op alle locaties vaste activiteiten worden georganiseerd. Op maandagmiddag bingo, op dinsdag sjoelen en op vrijdagochtend een optreden van een artiest. Hele standaard programma's dus. Dan gaan we er gemakshalve vanuit dat de gemiddelde cliënt dit een interessant programma vindt, terwijl ik misschien wel heel graag naar Willem II wil, of wil genieten van een middag met klassieke muziek. Het project zinvolle dagbesteding ziet erop toe dat we samen met de cliënt een daginvulling op maat gaan maken. Met zijn of haar wensen en behoeften. Dat klinkt heel logisch, maar in de praktijk blijkt het vaak niet logisch te zijn.

Eigen regie en de toekomst

‘Technologie helpt ons ook om eigen regie toe te passen. Een voorbeeld daarvan is de Medido, een apparaat dat op tijden waarop medicijnen moeten worden ingenomen een zakje uitspuugt met de juiste pillen. Het apparaat registreert het ook als ik het zakje niet uitneem en geeft dan een seintje aan de verzorgende. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat de cliënt niet hoeft te wachten tot de verpleging de medicijnen komt geven. De cliënt kan zelf de medicijnen nemen als het nodig is, dat maakt hem of haar onafhankelijker’.

‘De medewerkers van het DOT hebben ook een prachtige technokoffer gemaakt. Er zitten simpele dingen in, zoals ledstrips voor aan de muur. Het licht begeleidt mij naar het toilet, zodat ik niemand hoeft in te schakelen om te helpen. Al dat soort technologieën helpen mensen om onafhankelijk en zelfstandig te zijn en meer eigen regie te nemen’.

‘Tot slot, ik heb zelf ondervonden hoe belangrijk eigen regie is, bijvoorbeeld bij de verzorging van mijn moeder of in mijn carrière. Als je niet goed luistert, krijg je een ongelukkige cliënt. En is de cliënt ongelukkig, dan is de kans groot dat je zelf ook ongelukkig bent. Goed blijven luisteren is de kern!’.

Positieve gezondheid, het gaat om wat wél kan

Eigen regie vertaalt zich niet alleen in de keuzes die bewoners en cliënten in het dagelijks leven maken, maar speelt ook een belangrijke rol in behandeltrajecten. Behandelingen zijn niet meer enkel gericht op de aandoening en wat een cliënt niet meer kan, maar meer op de mens zelf. Op hun veerkracht en wat het leven voor hen betekenisvol maakt. Dit gedachtengoed wordt ook wel ‘Positieve Gezondheid’ genoemd. We gingen in gesprek met Ton Nefkens, manager behandeling bij De Wever, over de rol van eigen regie binnen het behandeltraject.

Wat is Positieve Gezondheid?

Het begrip Positieve Gezondheid past goed binnen het thema eigen regie. Het gedachtegoed werd ontwikkeld door Machteld Huber en benadert gezondheid vanuit verschillende invalshoeken. De focus ligt op de mogelijkheden en wensen die een cliënt heeft en minder op de aandoening en beperkingen die daarbij komen kijken.

Cliënten worden meer in contact gebracht met hun kracht, in plaats van dat ze worden aangesproken met hun zwakte. De focus ligt op een betekenisvol leven, in plaats van op het hebben van een ziekte of beperking. De zorg is meer persoonsgericht en wordt aangesloten op persoonlijke behoeftes. In het behandeltraject worden cliënten gestimuleerd en geholpen om zoveel mogelijk hun eigen beslissingen te nemen en zelf de regie te pakken.

Hoe krijg je in jouw werk te maken met Positieve Gezondheid?

Ik ben nu negen maanden teammanager behandeling bij De Weaver. Van oorsprong ben ik fysiotherapeut in de kinderrevalidatie en werkte ik in het speciaal onderwijs. Vanuit de jeugdgezondheidszorg maakte ik de overstap naar de gehandicaptenzorg en daarna naar de ouderenzorg. Positieve gezondheid vertaalt zich eigenlijk in alle zorgdomeinen. Ook vóór de introductie van de definitie Positieve Gezondheid was er een ontwikkeling om vanuit behandeling te kijken naar een breder participatieniveau voor de cliënt. De vraag: 'wat wil en kan de cliënt zelf?' staat daarbij centraal.

Wat levert behandelen vanuit Positieve Gezondheid op?

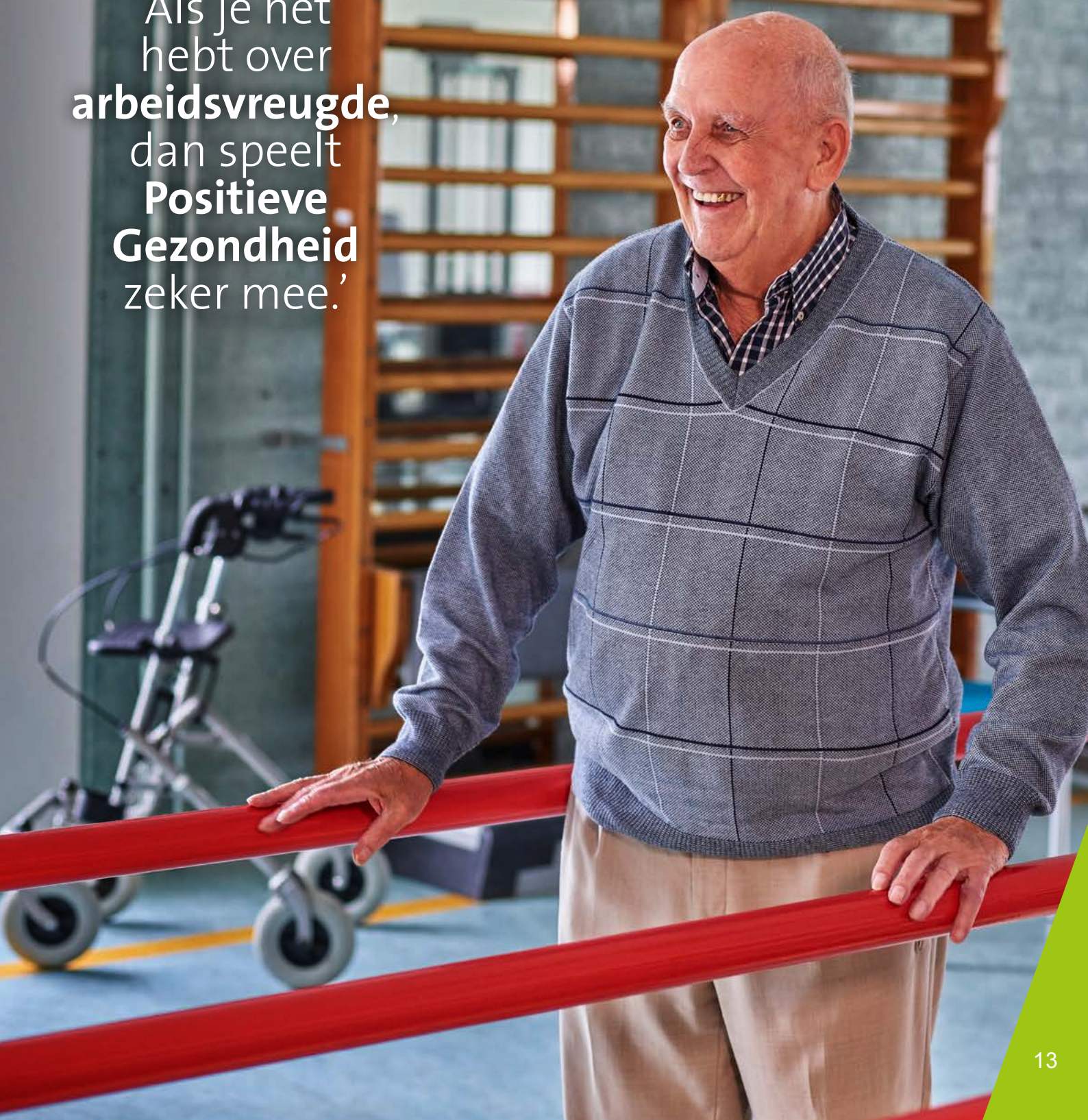
Het is belangrijk om als expert niet alleen zelf in te vullen wat een goede behandeling zou zijn, maar om de cliënt ook te vragen wat voor hem of haar belangrijk is. Het hebben van een bepaalde ziekte of stoornis betekent niet voor iedere cliënt hetzelfde. De inkleuring van de behandeling en zelfs de vraag óf je wel moet behandelen zijn sterk afhankelijk van de belevingswereld van de cliënt.

In het verleden kwam je weleens tegen dat behandelaren langdurig behandelden met in hun achterhoofd de gedachte dat zij het als expert wel wisten. Het grootste goed van Positieve Gezondheid vind ik dat je op zoek gaat naar betekenis voor de cliënt in plaats van dat je zelf aannames maakt. Het behandeltraject is veel positiever ingericht. Niet meer vanuit de beperking, maar vanuit de mogelijkheden die je ondanks je beperking hebt'.

Waarom is Positieve Gezondheid van belang in de ouderenzorg?

Je hebt te maken met mensen die een heel leven achter zich hebben en daardoor een duidelijke visie hebben wat voor hen belangrijk is. Soms zijn die mensen minder wilsbekwaam. Een valkuil die dan op de loer ligt is dat we zaken gaan invullen. In andere takken van de gezondheidszorg zie je dat dit minder van toepassing is, wanneer jongere mensen vaak meer wilsbekwaam zijn en voor zichzelf opkomen. Het is belangrijk dat we ons bewust blijven van het fenomeen Positieve Gezondheid en dat we echt op zoek gaan naar een betekenisvol leven.

'Als je het
hebt over
arbeidsvreugde,
dan speelt
**Positieve
Gezondheid**
zeker mee.'

Daarbij moeten we ook niet naar de andere kant doorslaan. We kunnen niet uitgaan van het principe 'u vraagt, wij draaien'. We komen weleens situaties tegen waarin de cliënt en zijn omgeving wensen hebben die niet realistisch zijn. Het is belangrijk dat we daar goed het gesprek over blijven aangaan.

Hoe passen jullie Positieve Gezondheid in de praktijk toe?

Je hebt altijd te maken met een stuk Positieve Gezondheid als je gaat afwegen of je een bepaalde behandeling wel of niet inzet. We focussen ons dan op wat de cliënt belangrijk vindt en minder op wat de cliënt niet meer kan. Soms heeft een cliënt bijvoorbeeld problemen op meerdere terreinen en moet hij of zij opnieuw leren lopen én opnieuw leren communiceren. Dan maken we een afweging: wat is voor de cliënt belangrijk? Welke onderdelen dragen bij aan zingeving? Voor de ene cliënt is het belangrijk dat hij of zij nog een ommetje kan maken in de buurt, dus dan focussen we ons op het opnieuw leren lopen. De ander vindt het belangrijk om nog een kopje koffie te kunnen drinken met medebewoners. Dan focussen we ons op het opnieuw leren communiceren.

Vergt dat van de cliënt ook een andere manier van denken en handelen?

Jazeker. De cliënt moet zelf ook meer regie pakken. Er zijn soms cliënten die als volgt redeneren: er gebeurt mij iets en jij bent de behandelaar, dus los het maar voor mij op. Zo werkt een behandeltraject niet. Om dingen gedaan te krijgen moet de cliënt zelf mee keuzes maken en zelf investeren. We worden soms geconfronteerd met het beeld dat alles maakbaar is, maar dat is niet zo. De cliënt moet zelf duidelijk zijn in wat hij of zij belangrijk vindt, mee keuzes

maken en mee investeren in die keuzes. Je kunt prachtig komen revalideren, maar als je je bed niet uit wilt komen verloopt het revalidatietraject ook niet heel voorspoedig. Daarom leggen we meer nadruk op eigen regie. In het verleden trokken we wel eens aan de cliënt om iets te doen wat eigenlijk tegen zijn of haar zin was. We geven nu veel sneller feedback aan iemand terug wanneer diegene zelf niet investeert. Ik zie dit ook gebeuren binnen de kortdurende zorg. Soms hebben behandelaren serieuze vraagtekens bij of een cliënt wel echt wil revalideren. Cliënten zeggen soms wel dat ze willen, maar laten dat in gedrag niet zien. Dat soort problematiek moeten we nadrukkelijk signaleren. Als je ziet dat iemand zelf niet investeert, houdt het op en moeten we daar duidelijk over zijn.

Waar liggen de uitdagingen voor De Wever?

Ik ben bij De Wever komen werken tijdens de coronacrisis, dus dat is gezien de situatie soms nog lastig te beoordelen. Ik zie voorbeelden waarbij Positieve Gezondheid wordt toegepast, maar ik denk dat er ook nog wel kansen liggen om echt te toetsen of we volledig aansluiten bij de wensen van de cliënt en zijn omgeving. Waar we zeker nog in kunnen groeien is het ontwikkelen van een bepaalde basishouding om de cliënt zoveel mogelijk kansen te geven; het bieden van een totaal zorg- en behandelklimaat. We moeten het met elkaar zo inregelen dat die kansen optimaal worden benut.

Heeft werken met het gedachtegoed van Positieve Gezondheid ook invloed op de manier van werken van de behandelaren?

Het maakt hun werk leuker. Er is meer ruimte voor creativiteit en je sluit beter aan bij de cliënt en zijn

omgeving. Snel een protocolletje afdraaien is er niet meer bij. Behandelaren worden meer uitgedaagd om mee te denken. Je kijkt vanuit een holistische benadering en niet alleen vanuit je eigen specialiteit. De cliënt komt uit deze setting, heeft deze hobby's, kunnen we daar iets mee? De behandelaren zijn een groep mensen die dat zeker leuk vinden, maar het is niet altijd gemakkelijk. Je moet anderen ook op jouw terrein toelaten. Maar wanneer dat lukt en je het met elkaar kunt creëren werkt dat zeker positief.

Positieve gezondheid speelt niet alleen bij cliënten, maar is ook van belang voor medewerkers. Maak je als leidinggevende gebruik van het gedachtengoed Positieve Gezondheid?

Jazeker. Als je het hebt over arbeidsvreugde, dan speelt Positieve Gezondheid zeker mee. Veel mensen die in een organisatie als De Wever willen werken, willen naast de dagelijkse werkzaamheden ook op een andere manier worden uitgedaagd. Ze willen ook meedenken in werkgroepen en dergelijke.

Om mensen enthousiast te houden moet je ze die mogelijkheid of kansen geven. De een heeft dat

meer van nature en gaat zelf op zoek, maar ik heb in eerdere werkkring ook weleens meegemaakt dat ik met medewerkers in gesprek moest met de vraag: waar zou je weer fris van kunnen worden? Ik stimuleer en coach ze om een bepaalde rol te pakken. Die rol bleek dan later ook heel goed te passen. Mensen leefden weer op en werden weer enthousiast over het werk.

In het werk bij De Wever komen het multidisciplinaire karakter en de samenwerking met andere teams sterk naar voren. Een onderdeel van Positieve Gezondheid is ook hoe teams onderling werken. Als dat hapert heeft het invloed op enthousiasme en gezondheid. Het is belangrijk dat we met respect naar elkaar uit kunnen spreken waar het écht om gaat. Als leidinggevende ben ik hier expliciet mee bezig. Het is binnen de zorg niet zo vanzelfsprekend dat iemand dingen bespreekt. Vaak zie ik de neiging om elkaar een hand boven het hoofd te houden. Of medewerkers durven de confrontatie niet aan of zijn bang dat iets snel tot een confrontatie oploopt. Dat heeft invloed op gezondheid, een gezond werkklimaat en gezonde uitdagingen.

Geïnterviewde: Anniëk van Lierop
Door: Cindy Szmytkiewicz

Reizen naar zelfstandigheid

Binnen De Wever is de ontwikkeling naar zelfstandige teams in volle gang. Een term die daarbij regelmatig valt is Rijnlands werken. Bij Rijnlands werken gaat het erom dat medewerkers in teams meer ruimte krijgen. Anniëk van Lierop, Programmamanager Zelfstandige Teams vertelt hierover.

Rijnlands denken

Eigenlijk is er met Rijnlands werken niets nieuws onder de zon, maar we zijn ervan weggeraakt. Om duidelijk te maken wat Rijnlands werken inhoudt vraag ik vaak: Hoe organiseer je dingen thuis? Wat is daarbij belangrijk? En dan komen mensen met woorden als met elkaar afstemmen, ieders ideeën horen, luisteren en keuzes maken. Rijnlandse waarden gaan over solidair zijn met elkaar, gemeenschapsgevoel, verbinden en vertrouwen.

We horen vaak de woorden eigenaarschap en vakmanschap – maar wat bedoelen we daar mee?

‘Bij Rijnlands werken ligt het eigenaarschap bij de mensen die het werk doen. In het geval van De Wever: de mensen die zorg en welzijn verlenen, medewerkers binnen de zorgteams en teams dienstverlening. De definitie van eigenaarschap is je ergens over ontfermen en daar de volle verantwoordelijkheid voor nemen. Veel teams en medewerkers willen

niet anders. Alle andere collega's binnen De Wever zijn er om hen te helpen en te ondersteunen - te 'ontzorgen'. Je kunt dan denken aan de medewerkers van de ondersteunende diensten en aan teamassistenten. Ook Managers Zelfstandige Teams en Dienstverlening hebben niet meer een leidende maar een begeleidende en faciliterende rol – en dat is vaak wel even wennen. Voor teams maar ook voor managers zelf. Teamcoaches kunnen daarbij behulpzaam zijn. Behandelaars nemen een bijzondere plek in, want zij maken als vakmensen deel uit van het primaire proces en brengen specifieke expertise in.’

Iedereen doet mee

‘Iedereen doet mee’ is mijn favoriete slogan. Ik maak nog te vaak mee dat er wordt gedacht: Ja wij willen wel, maar dan moet wel eerst de ander. Zo werkt het niet. Iedereen heeft in deze ontwikkeling naar Rijnlands werken een rol en bijdrage.’

Reizen naar zelfstandigheid

‘Heel veel teams zijn al op reis. Die voelen al

heel veel eigenaarschap en pakken regie. Maar de omslag van een traditionele werkwijze naar zelfstandig werken is enorm. Zo'n omslag duurt jaren, omdat de hele organisatie de beweging moet maken. De Wever is al een tijdje onderweg en beweegt de 'Rijnlandse' kant op.'

Waarom doet De Wever dit?

'Bewoners staan centraal. Als teams meer ruimte krijgen om zelf beslissingen te nemen die passen bij bewoners en die het zorgproces verbeteren, dan ontstaat er een gevoel van trots, zelfvertrouwen en erkenning. Als teams meer ruimte krijgen om zelf beslissingen te nemen en het zorgproces daardoor verbeteren, dan ontstaat er een gevoel van trots, zelfvertrouwen en erkenning. Dat komt ten goede aan de levenskwaliteit van bewoners en cliënten.'

Boodschap

'Mijn boodschap aan teams die nog wat koud-watervrees hebben: begin met de vraag: Wat willen en kunnen wij betekenen in het leven van onze bewoners? Hoe maken wij het verschil? Dat is een belangrijk startpunt voor goede zorg, want daar helpen we veel mensen binnen De Wever mee!'

Eigen regie op de werkvloer maakt gelukkig!

Afdeling HRM - Duurzame inzetbaarheid ondersteunt medewerkers om hun werk gezond, productief en met plezier te doen. Nu en in de toekomst. Dymphy Meeuwissen is een van onze HRM adviseurs op het gebied van Duurzame inzetbaarheid en wij vroegen haar hoe eigen regie en duurzame inzetbaarheid samenkomen.

‘De Wever kan allerlei maatregelen en faciliteiten bieden, maar de uiteindelijke keuze wat een medewerker gaat doen, kan de medewerker alleen zelf maken. Het is dus belangrijk dat de medewerker het heft in eigen handen neemt en zelf keuzes maakt om tot actie te komen. Doordat je als medewerker je eigen weg kunt bepalen, blijf je gemotiveerd en ben je beter in balans. Wij kunnen medewerkers daarbij ondersteunen en helpen, maar uiteindelijk is de medewerker zelf verantwoordelijk voor zijn of haar eigen geluk.’

‘Natuurlijk is dat makkelijker gezegd dan gedaan. Veel (zorg)medewerkers willen het beste voor de bewoners en collega’s, maar daarbij verliezen ze soms hun eigen ‘ik’ uit het oog. Ze doen dan

dingen waar ze dan niet altijd achter staan. Dit kan leiden tot situaties waarin er op de werkvloer een disbalans ontstaat en dat is natuurlijk het laatste wat we willen. Samen met onze vitaliteitscoach proberen we te kijken hoe we dit tegen kunnen gaan, want we willen natuurlijk dat iedereen energie van zijn of haar werk krijgt en met plezier naar het werk gaat. Zo worden er bijvoorbeeld verschillende workshops en trainingen gegeven, zoals de levensfase gerichte workshops, en is het altijd mogelijk om met je leidinggevende de opleidingsmogelijkheden te bespreken.’

Het Huis van Werkvermogen

‘Leidinggevendens zijn een belangrijke factor in het geheel, omdat zij de gesprekken zoals ontwik-

kelgesprekken voeren. Zij kunnen met eigen regie een bepaalde richting op wijzen om medewerkers te helpen. Het Huis van Werkvermogen kan daarbij helpen. Dit is een metaforisch huis van vier verdiepingen. De eerste drie verdiepingen beelden de privéomstandigheden van de medewerker uit. Daarbij gaat het om de fysieke & mentale gezondheid, kennis & vaardigheden en waarden & houding. De vierde verdieping staat voor werk en alles daaromheen. Als de balans van de medewerker goed is, is de productiviteit hoger en het verzuim lager.'

Zoek naar kansen en mogelijkheden

'Als een medewerker toch (langdurig) ziek is en daardoor zijn of haar eigen werk niet kan

uitvoeren, proberen we samen met de leidinggevende en de medewerker te kijken wat voor werk er (op dat moment) wel bij de medewerker past. Als medewerker ben je dus verantwoordelijk voor je eigen inzetbaarheid. Ook op het moment dat medewerkers hun huidige werkzaamheden niet kunnen uitvoeren.'

'Probeer dus niet bij de pakken neer te zitten of afwachtend te zijn, maar probeer te zoeken naar kansen en mogelijkheden en maak je wensen en grenzen kenbaar, want eigen regie maakt gelukkig!'

Leven in vrijheid, zo gaan medewerkers daar mee om

Iedereen kan zijn eigen keuzes maken

Vivian Zoontjes is al 15 jaar bij De Wever werkzaam als Verzorgende IG. Ze werkt in een vast team Lamee op locatie Satijnhof. Dit is een afdeling met bewoners met dementie. Vivian neemt ons mee in haar werkzaamheden en legt uit waarom de oneliner 'eigen regie' ook vanuit het oogpunt van de medewerker toegevoegde waarde heeft.

‘De vrijheid die wij onze cliënten geven, maakt hun leven waardevoller en ons werk makkelijker.’

Iedereen gaat en staat bij ons waar hij of zij wil. Wij zijn een open huis en tegelijkertijd een veilig thuis voor onze bewoners. Een huis zonder gesloten deuren, met slimme techniek die zorgt voor veiligheid. Bewoners hebben maximale ruimte en kunnen in het hele huis terecht en ook zo de tuin inlopen’, legt Vivian uit. ‘Elke bewoner met wegloopneigingen heeft een tag. Als een bewoner met tag in een dwaalzone komt, krijgt de begeleiding een waarschuwing. De dwaalzones zijn gemarkeerd met een zogenaamde ‘lus’; deze is aangebracht op de vloer of onder de tegels en detecteert wanneer er iemand loopt.

Rust en minder stress

‘De vrijheid die wij onze cliënten geven, maakt hun leven waardevoller en ons werk makkelijker. Je loopt met een mobiele telefoon met camera op zak. Je kunt gewoon je taken uitvoeren en als je een melding krijgt, ga je erop af. En je kunt ook beter bepalen of iets spoed heeft. We werken nu met beeld. Als een bewoner gevallen is, kun je er meteen naartoe. Voorheen had je altijd ogen in je rug nodig en als een bewoner per ongeluk de lift nam, dan had je echt stress. Nu kan iedereen door het hele huis lopen, maar niet zomaar de voordeur uit. Dat geeft rust.’

Eigen regie = zelf kiezen

‘Het is als medewerker ook een fijn idee dat je mensen niet op hoeft te jagen. Eerst was het vaak: ‘U mag niet met de lift mee of blijf maar lekker hier’, benadrukt Vivian. ‘Je moest altijd dicht bij iemand in de buurt blijven om hem of haar in de gaten te houden, dat hoeft nu niet meer. Bewoners gaan hun eigen gang. Een wandelingetje in de binnentuin of een bezoekje aan de interne kapper. We hebben een bewoner en die wil altijd graag biljarten; het biljart staat echter wel achter een gesloten deur. En wij kunnen natuurlijk niet op elk moment van de dag met hem mee lopen. Maar hij weet precies de weg. We hebben het nu zo geregeld dat hij ook zelfstandig bij het biljart kan. Die bewoner is zielsgelukkig en zelf ben je dan ook blij dat je geen nee hoeft te verkopen. Het is gewoon niet fijn om te zeggen: ‘U mag niet biljarten, u moet wachten.’

Veel bewegingsruimte

‘Ruimte om te bewegen, kunnen zijn wie je bent, regie behouden, verantwoordelijk zijn voor eigen keuzes. Dat is wat wij willen voor onszelf maar ook voor onze bewoners. Leven in vrijheid is vrij bewegen, dit hebben we voor de mensen ook leuker gemaakt.

A photograph of an elderly woman with short white hair and glasses, smiling warmly while sitting at a table in what appears to be a dining hall or cafeteria. She is holding a fork with a small piece of food on it. The table is set with white bowls, plates, and glasses. In the background, other people are blurred, suggesting a communal dining environment.

Hoe ouderen met somatische aandoeningen in een verpleeghuis eigen regie voeren

Van de gastredacteur: Jolande van Loon

De Wever heeft als eerste kernwaarde 'eigen regie en eigen activiteit maken gelukkig'. Ik vraag mij daarbij af: Hoe ziet die regie eruit? Wat neem je waar als er eigen regie gevoerd wordt in het dagelijkse leven? En daarom ben ik gaan kijken. Als een schaduw met een oudere meebewegen gedurende een dag. En dat zeventien keer, op twee afdelingen in twee organisaties. Ik was heel benieuwd wat ik zou gaan zien. Wordt eigen regie zichtbaar als je gaat kijken?

Ik mocht bij zeventien ouderen meekijken. Zij gaven toestemming om een dag bij hen in de buurt te zijn tijdens zorg- en maaltijdmomenten en activiteiten. Ik zat in een hoekje en maakte aantekeningen over wat ik zag gebeuren. Wat hebben ouderen bijvoorbeeld voor wensen en hoe uiten ze die?

Die aantekeningen heb ik samen met mijn onderzoeksteam bestudeerd om antwoord te krijgen op de vraag: hoe voeren ouderen met een somatische aandoening eigen regie in het verpleeghuis? Ik vond een zestal wijzen waarop ouderen regie voeren.

Eigen regie door zelf te beslissen en deze beslissingen (deels) zelf uit te voeren

Ik zag dat er handelingen zijn die ouderen zelfstandig kunnen uitvoeren en daardoor eigen regie voeren. Bijvoorbeeld: na hulp bij het douchen zelf make-up aanbrengen, sieraden uitkiezen en parfum opdoen. Daarna op eigen gelegenheid naar de huiskamer gaan.

Eigen regie voeren door proactieve beïnvloeding

Daarnaast zag ik dat ouderen weten wat ze willen, maar dat ze dat niet altijd zelf uit kunnen voeren. Het werkt het beste als men direct duidelijk kan maken hoe men het zou willen. Zo zei een oudere bij binnenkomst van de zorgverlener meteen dat de gordijnen dicht moesten blijven, een andere oudere gaf aan dat zij/hij die dag op bed gewassen wilde worden en weer een andere oudere merkte op dat er na de zorg ook nog naar de oren gekeken moest worden. Een ander voorbeeld was een oudere die aangaf dat de verzorgende die lekkere shampoo moest pakken die ze gisteren voor haar verjaardag heeft gekregen.

Voor mensen met spraakproblemen is het lastig om deze wensen duidelijk te maken. Non-verbale uitingen worden door vaste medewerkers vaak begrepen en hardop benoemd:

'Ik weet dat ik uw hak goed in de laars moet duwen, anders zit hij de hele dag verkeerd'.

Maar niet iedereen kent de wensen zo goed.

Eigen regie overdragen aan anderen

De bewuste keuze om zaken over te dragen aan vertrouwde anderen is ook een vorm van eigen regie. Ik zag bijvoorbeeld dat ouderen regie overdragen over kleding, onderhoud en over financiën of het onderhouden van contact met anderen. Ik zag dat een oudere die slechtziend is de kledingaankoop aan haar dochter overlaat. Het vertrouwen van de oudere dat die ander haar/zijn wensen en behoeften kent, zorgt ervoor dat het gebeurt zoals de oudere het wil.

Eigen regie over het gebruik van de ruimtes om je heen

Zelf de keuze kunnen maken op welke wijze men gebruik wil maken van de ruimtes in het verpleeghuis, is een wijze van regie voeren. Ik zag sommige bewoners naar buiten gaan en naar activiteiten of een restaurant op een andere verdieping van het verpleeghuis. Andere bleven op de eigen kamer, met de deuren dicht. De bezoekers en zorgverleners kloppen als ze binnen willen komen en wachten tot de bewoner ze binnen vraagt. Andere bewoners houden de deur van hun appartement juist open en zien en horen alles, ze groeten en kennen de voorbijgangers.

Besluiten hoe je eigen leven te leiden

Soms lijkt het voor zorgverleners dat de dag een aaneenschakeling is van zorg- en maaltijdmomenten. Maar juist in de ruimte tussen vaste momenten, kan het leven voor de ouderen (soms zoals vroeger) voortgang vinden.

Zo zag ik dat ze vrienden ontmoeten, mailtjes sturen, breien, schilderen, eten koken, kinderen en kleinkinderen zien, klassieke muziek luisteren en natuurdocumentaires kijken op TV. Sommige activiteiten worden door de organisatie aangeboden, en sommige activiteiten zijn zelf ingericht. In die veelheid van voorkeuren en keuzes is eigen regie zichtbaar.

Blijven beslissen over belangrijke zaken in het leven

Het bleef niet bij het schaduwen van mensen. Omdat ik er toch zat vertelden bewoners mij hoe zij over zaken dachten. Zo vertelden ze hoe ze zelf besloten naar het verpleeghuis te gaan om de familie te ontlasten. Dat ze toch echt nog wel in het ziekenhuis opgenomen willen worden bij hartfalen, ook al haalt dat niet veel meer uit volgens de 'verpleeghuisarts'. Dat ze door willen met hun leven, ook al zijn ze hoogbejaard.

Wat leren we hier van?

Voor de medewerkers en de organisatie adviseer ik om bij eigen regie voor de oudere verder te kijken dan het zelf doen en onafhankelijk zijn. Juist het 'zelf doen' is vaak niet meer aan de orde in het verpleeghuis vanwege de somatische aandoening. Dan gaat het vaak om het zelf beslissen op welke wijze men het leven wil leiden. Dat eigen leven leiden is niet altijd eenvoudig. Ik zag veel structuren als dienstroosters, pauzetijden en protocollen die vaak eigen regie belemmeren. Dat noemt De Wever de systeemwereld. Er zou meer ruimte moeten komen voor de leefwereld waarbij men ouderen goed kan leren kennen en waarbij men de tijd neemt om naar hun wensen te luisteren of de gebaren goed te begrijpen. Dan kan op een persoonsgerichte wijze eigen regie worden ondersteund.

Voor ouderen ligt er de uitdaging om, waar mogelijk, de ruimte te nemen het eigen leven zoveel mogelijk te leven zoals ze dat zelf willen. En waar dat niet zelfstandig kan, de wensen goed aan te geven aan zorgverleners en naasten.

Dit onderzoek is een onderdeel van een promotieonderzoek wat ik, naast mijn baan als Lecturer Practitioner, vanuit De Wever mag doen bij de academische werkplaats ouderen van Tilburg Universiteit. Ik wil hiermee een bijdrage leveren aan het uitdragen van de eerste kernwaarde van De Wever.

Mijn begeleidingscommissie bestaat uit:

Ietje de Rooij, gepensioneerd medewerker en voor dit onderzoek als vrijwilliger verbonden aan De Wever.

Katrien Luijkx, bijzonder hoogleraar ouderenzorg TiU

Metriam Janssen, senior onderzoeker TiU

Bienke Janssen, docent bij Fontys FHMG.

Dit artikel is een bewerking van het artikel: How older adults with physical impairments maintain their autonomy in nursing homes (in voorbereiding).

Meer informatie over dit onderzoek en mensgerichte ouderenzorg vind je op <https://mensgerichteouderenzorg.nl/themas/eigen-regie/eigen-regie/>

Door: Cindy Szmytkiewicz
Geïnterviewde: Elly van Bavel

Eigen regie bij een naderend levenseinde

Levensvragen horen bij het leven, ieder mens draagt deze mee op haar of zijn levensweg. Ingrijpende veranderingen, bijvoorbeeld wanneer mensen met beperkingen verder door het leven moeten, kunnen vragen rond zin en betekenis scherper aan de oppervlakte brengen. Geestelijk verzorgers kunnen mensen daarbij begeleiden. Met verdiepende aandacht en nabijheid voor wat mensen met zich meedragen maken zij contact over de vragen die leven en wat mensen als steun en zin ervaren.

Het levensverhaal en de keuzes die mensen in hun leven gemaakt hebben spelen daarin een belangrijke rol.

Elly van Bavel werkt ruim 22 jaar als Geestelijk verzorger bij De Wever. Ze gaat in op de wijze waarop eigen regie bij een naderend levenseinde van waarde is voor bewoners en cliënten.

‘Onder vragen of opmerkingen die soms heel alledaags lijken, kunnen heel wat lagen schuil gaan. Mensen maken tegen het einde van hun leven vaak, bewust of onbewust, een balans op.

Er kunnen allerlei gevoelens spelen in het terugkijken en vooruitkijken, zoals gevoelens van dankbaarheid, berusting, twijfel, verdriet of angst voor het onbekende.'

Het gesprek aangaan

'Veel mensen vinden het lastig om over het naderende levenseinde of de dood te spreken. Spreken over dood en sterven ligt vaak nog in een taboesfeer.'

'Toch is spreken over de laatste fase van het leven van belang, omdat daarmee onderliggende gevoelens boven mogen komen en omdat daarmee duidelijk wordt wat voor mensen in deze fase van belang is. Daarmee kunnen mensen ook in deze fase van het leven eigen regie hebben', benadrukt Elly. 'Door het gesprek aan te gaan, verkleinen we de kans dat mensen in situaties terechtkomen waarvoor ze zelf niet gekozen zouden hebben.'

'Het komt regelmatig voor dat iemand niet meer zelf aan kan geven wat haar of zijn wensen zijn, als het om eigen regie bij een naderend levenseinde gaat. In dat geval spelen naast een belangrijke rol. Wel staat de bewoner/cliënt altijd centraal. We proberen altijd zoveel mogelijk te handelen in de geest van wat zij of hij gewild zou hebben.'

Contact maken

'Als iemand ziek is en niet meer beter wordt, zet dat alles in het leven in een ander perspectief. In de dagelijkse zorgverlening ervaren medewerkers dat veel mensen worstelen met verwerking, angsten of acceptatie rondom het levenseinde en hoe ze dat voor zich zien. Ruimte en aandacht voor deze gevoelens zijn dan erg belangrijk. Zorgverleners pakken dit vaak op. Tegelijkertijd zien we dat het voor medewerkers soms lastig is om met bewoners/cliënten contact te maken over het naderende levenseinde. Het bespreekbaar maken is van belang, omdat we er zo achter kunnen komen hoe het met iemand gaat en hoe we iemand daarbij kunnen ondersteunen. Scholing en coaching van zorgmedewerkers over het omgaan met gevoelens en vragen rond het levenseinde vinden we als vakgroep geestelijke verzorging van groot belang. We zien vaak dat eigen gevoelens een grotere rol spelen dan medewerkers zich bewust zijn en dat vaardigheden verder ontwikkeld kunnen worden.'

Rust geven

'Als Geestelijk verzorger hoop ik dat we mensen kunnen ondersteunen in het proces van het gaan van hun weg door het leven, zoals dat voor henzelf van waarde is. Ook in de laatste levensfase. Als bewoners en cliënten de laatste fase op een manier mogen doormaken die bij hen past, kan hen dat de rust geven om het leven los te laten.'

A young woman with blonde hair in a ponytail, wearing a blue uniform, is smiling and pointing at a tablet held by an elderly woman with white hair and glasses. The elderly woman is wearing a patterned yellow and black shirt. They are sitting in front of a large window with a view of trees.

De inzet van innovatie en technologie

De vorige Weef stond volledig in het teken van innovatie. Maar ook rondom het thema van deze Weef Eigen Regie, is genoeg te vertellen over innovatie en technologie.

Door: Kim van den Akker
Functie: Zorgtechnoloog

Juist door de inzet van technologische en innovatieve oplossingen geeft De Wever bewoners en cliënten meer eigen regie. Om deze oplossingen succesvol in te zetten, geven we medewerkers zo veel mogelijk de regie in handen om mee te denken. Zo sluit de technologie zoveel mogelijk aan op hun werkwijze en wat voor hen prettig werkt.

Kortom, een hele puzzel. Een puzzel waar ik samen met collega's dagelijks mee bezig mag zijn.

Leven in vrijheid

De grootste innovatieve oplossing waarin eigen regie erg duidelijk naar voren komt is het project 'Leven in Vrijheid'. Leven in vrijheid is een term die vaak terugkomt en vaak wordt toegepast in onze dagelijkse werkzaamheden.

We proberen de bewoners en cliënten zoveel mogelijk vrijheid en privacy te bieden. Technologie geeft de mogelijkheid om de deuren van onze gesloten afdelingen open te zetten en als gehele locatie een fijne leefwereld voor onze bewoners en cliënten te creëren.

Leefcirkels

Concreet betekent dat dat bewoners met bijvoorbeeld dementie (in overleg met verschillende disciplines en het netwerk rondom de bewoner) een leefcirkel krijgen. De leefcirkel is een gebied waarbinnen de bewoner zich vrij kan bewegen. De bewoners krijgen een sensor (in de vorm van een armband of ketting) die vergelijkbaar is met de huidige alarmknoppen. Aan deze sensor wordt een leefcirkel gekoppeld.

De bewoner kan zich binnen de leefcirkel vrij bewegen. Soms betekent dat dat een bewoner zelf de lift kan nemen, naar het restaurant kan gaan of naar de kapper kan lopen. In veel gevallen zijn de deuren niet gesloten, dus een bewoner kan de locatie ook verlaten. Zodra de bewoner de locatie verlaat (en daarmee ook de voor de bewoner ingestelde leefcirkel), wordt er een melding verzonden naar de afdeling en mogelijk andere disciplines binnen de locatie. Zij handelen dan zoals afgesproken met de cliënt en het netwerk. De bewoner is dus veel vrijer om zijn of haar leefpatroon en dag in te delen.

Medewerkers pakken de regie

Dit alles heeft niet alleen grote gevolgen voor de afdelingen, maar voor de hele locatie. We vragen medewerkers van verschillende disciplines om mee te denken over hoe we deze vrijheid voor bewoners het beste kunnen vormgeven. Moeten we bepaalde openbare ruimtes bijvoorbeeld anders indelen? Moeten we sommige ruimtes, bijvoorbeeld technische ruimtes en de keuken van het restaurant, juist beter afsluiten?

De stem én de eigen regie van medewerkers zijn binnen dit project van groot belang. Hoe zorgen we er nu voor dat iedereen zich betrokken voelt bij het traject? Natuurlijk zijn er projectbegeleiders en leveranciers die ons helpen om keuzes te maken, maar bij veel vragen en dilemma's kijken we toch naar de medewerkers 'op de vloer'. Wie moet er bijvoorbeeld in actie komen als een bewoner de leefcirkel verlaat? En wat moet er dan gebeuren? Medewerkers kennen de bewoners en de dagelijkse situaties. Zij weten het best wat wel en niet mogelijk is. We zien in dit project een mooie samensmelting van technologie en de menselijke maat.

Wil je meer weten over het project leven in vrijheid? Bekijk dan de video over het project op het YouTube kanaal van De Wever:

<https://www.youtube.com/c/DeWeverTilburg1>

‘Juist door
de inzet van
**technologische
en innovatieve
oplossingen**
geeft De Wever
bewoners en
cliënten **meer
eigen regie**’

Vooral niet gaan

Twaalf jaar geleden deed ik mijn eerste stappen als miMakker Loeloe op afdeling Viool. Eerder kreeg ik een rondleiding over afdeling. Van één van de kamers stond de deur open. Ik zag een mevrouw met de rug naar de deur in een rolstoel zitten. Mijn gids, die mij zag kijken zei: 'Dat is mevrouw Blok, ga maar niet naar haar toe, ze wil met rust gelaten worden!' Die boodschap was helder, maar dat het totaal anders liep heeft iedereen en ook Loeloe nog het meest verrast.

Vanaf die dag konden de bewoners van afdeling Viool op een bezoek van Loeloe rekenen. Behalve mevrouw Blok, zij zat op haar kamer en bleef op haar kamer. Iedere dinsdagochtend liep Loeloe langs de openstaande deur. Ze zei niets, deed niets, bleef alleen even stilstaan en kijken. Ze ging een beetje houden van dat kleine, grijze hoofd achter de hoofdsteun.

Wekenlang gebeurde er niets. Maar op een dag blijft Loeloe iets langer op de gang staan en danst een beetje rond. Zomaar in haar eentje, in een opwelling. Haar jurk ruist zacht. 'Wie is daar!' klinkt ineens een schelle stem uit de kamer vandaan. Loeloe blijft als versteend staan. Nogmaals klinkt: 'Zeg op, wie is daar, ik hoor je wel! Ben jij die rooie?' De verbazing van Loeloe is groot. Ze heeft inderdaad een rode jurk aan, maar hoe weet mevrouw dit nu? Veel tijd om na te denken heeft ze niet, want mevrouw roept dwingend: 'Kom binnen jij!' En schuifelend gaat Loeloe naar binnen tot ze naast de rolstoel staat, mevrouw opzij kijkt en haar ziet. 'O, ben jij nou die rooie zot!' Loeloe knikt bedremmeld.

Halve gare

Dan ziet ze hoe mevrouw haar gezien heeft. De televisie staat in de hoek van de kamer en via het beeldscherm kan mevrouw naar de gang kijken, als in een spiegel. Verlegen draait Loeloe aan haar jasje. 'Ga zitten halve gare en niks zeggen!', commandeert mevrouw. Loeloe doet alles wat zij zegt, want dat ze binnen mag komen en mag gaan zitten is al zo'n verrassing. Mevrouw Blok zit ondertussen Loeloe uitgebreid te bestuderen. Loeloe zit rechtop, handen gevouwen op haar schoot en muisstil. Dan ziet ze een twinkeling in de ogen van mevrouw en een kleine glimlach. 'Rot nu maar weer op!', zegt ze. Loeloe springt op, knikt, buigt, zwaait en huppelt de gang op. 'Maar wel terug komen!' hoort ze mevrouw roepen. 'Tuurlijk!' roept Loeloe jubelend terug.

Vanaf dat moment mag Loeloe iedere week op bezoek komen. Heeft mevrouw de regie, nuttigen ze samen stiekem menig advocaatje op de vroege ochtend, mag Loeloe de schoenen van mevrouw passen en wil ze haar zelfs een jurk cadeau geven. Loeloe draagt immers iedere week dezelfde jurk. 'Je hebt zeker geen geld voor een nieuwe?' En steevast komt er het afscheid met een: 'En nu opsodemieten zot!' Waarop Loeloe allerliefst zegt: 'Dag lieve mevrouw Blok!'

Mevrouw Blok is inmiddels allang overleden, maar de herinnering aan haar staat in mijn geheugen gegrift.

Nel Hoogervorst